

Wendy Hendriksen & Paul Scholte

Meesterlijke tuinen

22 tuinen van idee tot resultaat

Standaard Uitgeverij

Boomgaardtuin

Bostuin

Vijvertuin

Bloementuin

Strandtuin

Uitzichttuin

Watertuin

Grachtentuin

Plateautuin

Ommuurde tuin

Venster tuin

Kloostertuin

Omsloten tuin

Zwembadtuin

Terrastuin

Stadstuin

Hoektuin

Moestuin

Duintuin

Boomhutuin

Tuinhuistuin

Kale tuin

WAAR
Enkhuizen

MAATVOERING
60 vierkante meter op
8 meter hoogte

ONTWERP
Joep Luitjes (Terra Forma),
Oude Niedorp

UITVOERING
Kars & Stoop Hoveniers,
Alkmaar

FOTOGRAFIE
Joep Luitjes
Ellen van den Brink

Uitzicht over Enkhuizen

Een steigerterras

In het hart van een historische stad is de ruimte schaars. Wonen en werken verdringen elkaar. In de loop der eeuwen is er rijkelijk en toegeeflijk bijgebouwd achter de gevels van de panden. Lag er bij de woning een kleine stadstuin, dan fungeerde deze tot het einde van de negentiende eeuw dikwijls als een koer of plaats waar het dienstmeisje haar schrob- en boentaken verrichtte. Was de tuin wat groter van afmeting, dan zal er zeker een gedeelte als nutstuin in gebruik geweest zijn. Vandaag de dag zijn bijna alle nog resterende stadse buitenruimten volgebouwd met achterhuizen, bijgebouwen of soms zelfs met een hofje, alleen toegankelijk via een heel smalle poort.

Woon je anno 2010 in het centrum van een eeuwenoude stad, dan bof je dus enorm als je een tuin bezit. Het pand van Ellen en Henk ligt in het oude gedeelte van Enkhuizen. Het is meermalen verbouwd en hier is geen tuin meer aanwezig. Een mogelijkheid om een dakterras aan te leggen is er wel, maar gezien de monumentale status van het pand mag er niets worden bevestigd aan de gevel.

Door een aannemer is daarom heel inventief een vlonder op een stalen frame geplaatst, net iets los van die gevel. Op een hoogte van acht meter! En zo creëer je, hartje binnenstad, toch een zalige buitenruimte. Uiteraard krijg je op een dakterras altijd te maken met beperkingen door de maximale dakbelasting en dien je specifieke groeiomstandigheden te regelen voor de beplanting.

Het uitzicht vanaf je terras is niet altijd even fraai. Bij dit dakterras van de familie Van den Brink kijk je uit op een bonte verzameling van achtergevels, daken en een variatie aan airconditioningapparatuur.

Voor het bouwen van een dakterras is doorgaans een reguliere bouwvergunning en een constructieve berekening van het dak nodig. Ook als je dak niet geschikt blijkt om veel gewicht te dragen, kun je een dakterras laten maken. Er wordt dan een complete stalen balkenconstructie met houten vloer aangebracht op de dragende muren. Als het ware over je dak heen, dus. En op dit 'zwevende' terras kun je gemakkelijk het gewicht van een zalig zomerfeestje met wel twintig gasten kwijt!

Joep Luitjes krijgt tijdens zijn opleiding al een vaag verlangen om ooit zelf een bedrijf te beginnen, maar eerst werkt hij nog bij verschillende ondernemingen in de groensector.

FEITEN EN CIJFERS
• 15 uur ontwerp inclusief
beplantingsplan

Joep is in de loop der jaren ontwerper, beplantings-specialist, werkvoorbereider en planner, inkoper en uitvoerend hovenier geweest. Zijn passie bleek uiteindelijk het meest bij het ontwerpproces te liggen en zo werd de tijd rijp om de stap naar het zelfstandig ondernemerschap te zetten. Dit jaar bestaat zijn bedrijf Terra Forma vijf jaar.

Tijdens zijn studie planologie aan de universiteit van Amsterdam merkt Joep al dat de opleiding tuin- en landschapsinrichting aan de Hogeschool Larenstein beter aansluit bij zijn praktische en creatieve instelling. Als vervolgens blijkt dat met name de toepassing van planten hem erg aanspreekt, vallen er een aantal puzzelstukjes op hun plaats. Na de afronding van deze studie start hij als beplantings-specialist bij een tuinarchitectenbureau.

‘Ik heb me in mijn ontwerp bureau toegelegd op het ontwerpen van beplantingscombinaties met vaste planten en siergrassen’, vertelt Joep. ‘Uiteraard verzorg ik ook het aanplanten van het groene materiaal en het onderhoud. Mijn kracht is mijn uitgebreide specialistische plantenkennis. In de werkwijze die ik hanteer, geef ik de opdrachtgevers de mogelijkheid om samen met mij het plantgoed in te planten. Deze werkwijze is redelijk uniek in het vakgebied. Ik geloof dat door het samen bezig zijn de opdrachtgever veel meer feeling met zijn tuin en met de planten krijgt. De ervaring leert dat deze methode voor de tuineigenaren extra plezier in tuinieren oplevert.’

‘Ik vind het steeds weer heel speciaal dat een opdrachtgever mij het vertrouwen geeft om zoiets persoonlijks als zijn tuin te ontwerpen’, vertelt Joep. ‘Dikwijls ontstaat er een bijzonder contact, een bijzonder soort saamhorigheid die zo lang duurt als de tuinwerkzaamheden vergen, maar soms ook daarna nog aanwezig blijft. Uit de uitnodigingen voor de tuinborrels en tuinbarbecues spreekt waardering, zo ervaar ik dat. Voor mij is dit vak van tuinontwerper per definitie meer dan alleen maar werk. Ik geniet iedere dag van mijn bedrijf, dat tegelijk mijn hobby is. In mijn vrije tijd wandel ik met mijn gezin in de natuur, we zijn bijna ieder weekend in de bossen en duinen te vinden. Daarnaast bezoek ik graag steden en architectuur, dat geeft me inspiratie. Dan kijk ik naar de opbouw van woonwijken en de stratenpatronen. Toch nog even terug naar de planologie.’

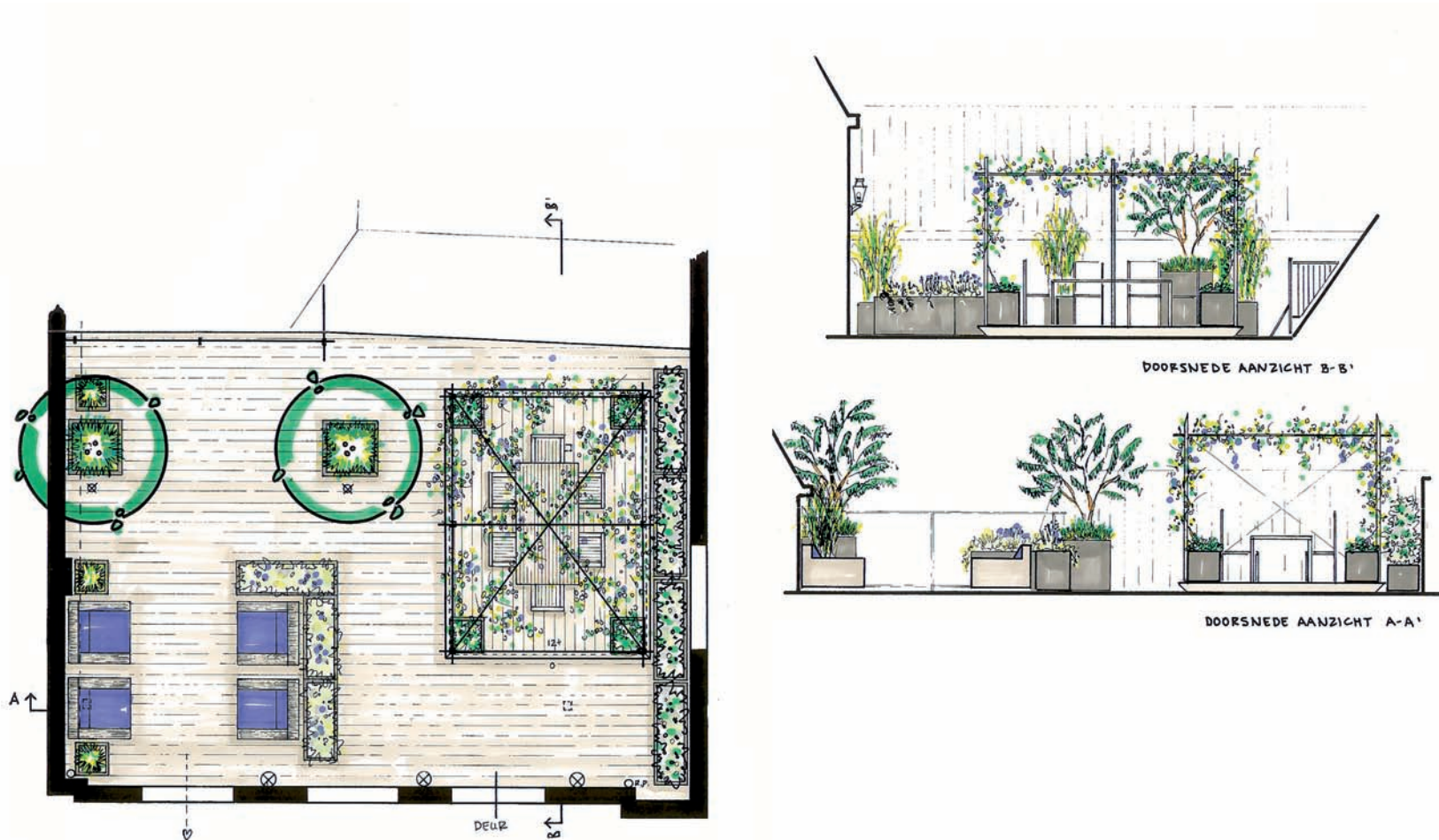
Zo zorg ik ervoor dat het naadloos aansluit bij de wensen van de opdrachtgever en de mogelijkheden van de plek. De tuinen worden er krachtiger van.’

‘Een echte eyecatcher op dit dakterras is de pergola, die naar mijn idee zowel qua gewicht maar ook qua beeld licht en luchtig moest zijn. Het is een pergola geworden van geanodiseerd aluminium met een knipoog naar de nabijgelegen haven. Het aluminium refereert aan de mast van een zeilboot, de ongeprofileerde planken aan het dek en de aanwezige roestvrijstalen spankabels versterken dit idee. Ik laat me graag uitdagen om nieuwe materialen toe te passen of juist oude materialen in een nieuwe toepassing te verwerken. Heel erg leuk is het ook om geslaagde plant-combinaties waarbij het hele jaar wat te zien is, te maken. Ik zorg altijd voor een fraai voorjaars-bloeiend beplantingsplan in de tuinen, tussen de vaste planten worden op een natuurlijke manier verwilderingsbolletjes zoals witte narcissen en blauwe druifjes gestrooid. Wanneer in het voorjaar de vaste planten zich ontwikkelen, verdwijnt het afstervende loof van de uitgebloeide bolletjes onder het nieuwe blad van de vaste planten. Mijn favoriete zomerbloeiers zijn weefplanten zoals geranium, verbena en molinia en in de herfst laat ik het sedum en de siergrassen hun verhaal vertellen.’

‘Ik ben iedere dag bezig met mijn vak, leer iedere dag iets nieuws. Dit groene metier is zo breed, je hebt met zoveel disciplines te maken die continu nieuwe ontwikkelingen opleveren, kijk alleen al naar het plantenassortiment. Via het bezoeken van kwekerijen, tuinen, parken, steden, het lezen van vakliteratuur en uiteraard het internet probeer ik mijn kennis steeds weer uit te breiden. Ook mijn stijl ontwikkelt zich onder invloed van heel veel factoren. Heeft iedere ontwerper niet altijd zijn ogen open voor alles wat er om hem heen gebeurt?’

Joep is veel te vinden op tuinfairs en open kwekerijdagen. ‘Ik presenteer daar mijn dynamische plant-combinaties, die een selectie van vaste planten, siergrassen en weefplanten bevatten. Maar ook op het gebied van het ontwerpen van tuinen geef ik dan informatie. Iedere tuin moet iets unieks hebben, een ontwerp is nimmer gestempeld of gekopieerd. En iets unieks, dat betekent in mijn ontwerpen dat er vaak een op maat gemaakt bouwkundig element geïntegreerd wordt in de tuin. Dat kan een speciaal ontworpen veranda, een pergola of een tuinhuis zijn.

Wanneer ik samen met de opdrachtgever de tuin inplant, zie ik echt het plezier in tuinieren ontstaan.

Machiel Kars en Sander Stoop hebben samen Kars & Stoop Hoveniers opgericht. Machiel komt niet uit een buitenfamilie, maar Sander is opgegroeid tussen de kolen. Groene en rode, welteverstaan.

Voor de aanleg van dit dakterras zijn Kars & Stoop Hoveniers geselecteerd. Zij hebben al eerder hoogwaardige projecten voor het bureau van Joep gerealiseerd. Zowel Machiel als Sander hebben kort voor een baas gewerkt. Al snel besluiten ze echter om samen een eigen bedrijf te starten. Door de selecte groep zzp'ers die ze in hun netwerk betrekken, kunnen ze elk groot en klein project aan. In de pool zitten de juiste mensen voor de graafwerkzaamheden, voor grote houtprojecten is er een timmerman en voor de techniek is er een elektricien. In de drukste tijden kunnen ze een beroep doen op extra vakmensen voor het tuinonderhoud.

‘Wat we de opdrachtgevers bieden, is een vertrouwd gevoel en een hele mooie tuin. We leveren niet alleen maar arbeid, ons vak is niet alleen maar werk’, begint Sander. ‘We kunnen toch wel stellen dat er regelmatig een speciale band tussen de tuineigenaren en ons ontstaat. En dat is fijn. Vertrouwen, daar draait het uiteindelijk voor een groot gedeelte om. We hebben de laatste jaren regelmatig de heerlijkste barbecuefeestjes na het opleveren van een tuin. Samen toosten op de tuin met alle mensen die hebben meegewerkt, dat kan alleen als die speciale band er is.’

FEITEN EN CIJFERS

- 800 liter hydrokorrels
- 3m³ daktuinsubstraat
- 16 polyester plantenbakken
- 100 meter leiding voor het besproeiingssysteem
- 32 sproeiers

‘Samenwerking is een belangrijk woord in ons bedrijf’, gaat Machiel verder. ‘Samenwerking tussen alle zzp'ers onderling, met Joep als ontwerper en natuurlijk met de opdrachtgevers.’

Wanneer we de mannen naar hun hobby vragen, verwachten we iets te horen als fotografie, wandelen, fietsen of kikkers vangen desnoods. Maar de passie van Machiel is de autosport, autoracen zelfs, en wanneer het even kan op het circuit. ‘Naast het runnen van een bedrijf heb je echt ontspanning nodig, voor mij is dat het autorijden en Sander vindt die ontspanning in het dansen. Daardoor gaan we zes dagen per week met een glimlach aan het werk.’

ontwerper. Bij de opdrachten die we voor Joep uitvoeren komt hij zelf geregeld langs tijdens de werkzaamheden, dat werkt erg prettig. Een leuke klus was het werken aan de door Joep ontworpen constructie op dit dakterras. Zijn idee van een lichte, luchtig ogende constructie is helemaal uitgekomen, een fraai staaltje!’

‘Deze opdracht was toch wel speciaal omdat het dakterras bijna acht meter boven het maaiveld ligt. We hebben het werk toch zonder al te veel problemen kunnen realiseren, we hebben zelfs het sproeisysteem kunnen wegwerken onder de houten vlonder, dat was een succes.’

En verder hebben we een beetje spierpijn gehad. Reken maar uit: steeds acht meter ladder op, ladder af!

Ze vinden dan ook alles leuk aan hun vak. Van de eerste afspraak tot de oplevering van de tuin, van het uitzoeken van de materialen tot het invegen van het laatste hoopje zand.

Via de ontwerper komen ze nog meer in contact met nieuwe ideeën, nieuwe materialen en de toepassingen daarvan. Kars & Stoop zijn goed in het bedenken van technische oplossingen. ‘Samenwerking, dat woord is de sleutel tot succes én plezier!’

Machiel: ‘We ontwerpen zelf ook tuinen, maar werken als uitvoerende partij ook voor andere tuinarchitecten en tuinontwerpers. We zorgen er dan voor dat voor de aanvang van de klus de belangrijke punten zijn doorgenomen. Mochten er tijdens de uitvoering nog vragen of opmerkingen zijn, dan zoeken we altijd direct contact met de

Al met al een bijzonder dakterras en voor Kars en Stoop ook een memorabele klus. ‘Er is een dag geweest waarop we tijdens het zagen werkelijk dreigden weg te drijven door de hoosbuien, het regende enorm. We zijn echter niet zomaar weg te spoelen, een groot zeil over de pergola bood uitkomst. Verder hebben we nog een vage herinnering aan een beetje spierpijn hier en daar. Reken maar uit: ontelbare malen per dag acht meter ladder op, ladder af!’

Toen de familie Van den Brink een ruime woning zocht in de historische binnenstad van Enkhuzen moest daar een winkelruimte bij zitten, en zeker ook een grote, vrijgelegen tuin.

De woning met winkel blijkt zo gevonden, maar een soortgelijk pand met een grote tuin bleek jammer genoeg onvindbaar.

Er bestaat echter wel een mogelijkheid om een dakterras te laten aanleggen. Via het internet zoeken ze een goeie ontwerper om van deze plek een klein paradijsje te laten makenn zo vinden ze Joep.

O, en een doorkijkje over de dijk naar de haven.

De tuineigenaren zijn geen echte tuiniers, wel hebben ze de behoefte om zoveel en zo vaak mogelijk buiten te zitten. Zodra het weer het toelaat willen ze dolgraag buiten eten, loungen, een boek lezen en zonnen. Hun tuinwens gaat over het kunnen zitten in een groene, rustgevende omgeving, met een loungeterras in de zon en een schaduwrijk eetterras.

Vanaf de plek waar het dakterras zou gaan komen, is het uitzicht over de aircoapparaten van alle bureen niet denderend. Omdat het dakterras ook nog eens in de zichtlijn van de woonkeuken ligt, moet ook het uitzicht vanuit dat raam een beetje aangenaam zijn. De wensen zijn dan ook: het camoufleren van het zicht op alle airco-apparaten en het benadrukken van het doorkijkje naar de Enkhuizerdijk en nog verder, naar de wiegende zeilboten in de haven. Het echtpaar houdt van veel blauw, paars en witbloeiende planten en van siergrassen, dat past goed bij de beplantingscombinaties waar Joep een specialiteit van heeft gemaakt .

Ellen en Henk hebben zelf al het nodige huiswerk gedaan door aansprekende foto's uit tuinboeken te selecteren en die aan de ontwerper te presenteren tijdens het kennismakingsgesprek.

Dat werkt heel erg prettig. Met deze *moodcards* kunnen de opdrachtgever en de ontwerper zich al snel een beeld van de gewenste situatie vormen. Ook kan er tijdens het kennismakingsgesprek zo heel eenvoudig gecommuniceerd worden wat iemand absoluut níét wil in de tuin of op het dakterras. En is dat niet net zo belangrijk?

Joep heeft in zijn ontwerp de daken van de omliggende panden goed uit het zicht weten te houden en een lelijke muur weten te camoufleren met groen. Een kunde, als je ziet hoeveel technische apparatuur er op de oude daken staat. Als extra heeft hij een verhoging in de vlonder bedacht, ten favore van het uitzicht op de dijk en de haven. Op die verhoging tekent hij ook nog eens een bijzonder lichtvoetige pergola.

Ellen: 'En daar, op die plek, zitten we nu het allerliefst. Uit het zicht, heel knus, in het groen en met een blik over het hele terras. Het is allemaal nog veel mooier geworden dan we konden hopen. Midden in de binnenstad hebben we onze totaal vrije, eigen plek. We zitten hier heel erg vaak, eten buiten, lezen een krantje en zitten hier 's avonds nog even te praten met een glaasje wijn. We genieten vanuit onze keuken van een prachtig uitzicht op ons heerlijke terras. En vervolgens kijken we vanaf het terras dan weer uit over de haven. Beter dan dit kan niet!' ■

